

نشر

سیری در مجلات فقهی و اصولی

تهیه و تنظیم:

مصطفی رفسنجانی

دانش پژوه رشته تخصصی فقه و اصول ورودی ۸۱

شماره هفتم و هشتم

نشریا نشر

مقدمه

هر پژوهشگر هنگامی که قصد تحقیق راجع به موضوعی را دارد، ابتدا سراغ آثار گذشتگان می‌رود تا اولاً: با فضای تحقیقات صورت گرفته همسو با موضوع تحقیق خود آشنا شده و از کارهای موازی و تکراری پرهیز کرده باشد و ثانیاً از مطالب مفید در تحقیق‌های گذشته برای پژوهش‌های جدیدتر استفاده نماید.

مجلات فقهی و اصولی مرتبط با آن دو، یکی از منابع خوب برای آشنایی با چنین پژوهشهایی است لذا این بخش در نظر دارد سیری کوتاه در فهرست مجلات فقهی و اصولی داشته تا منبع خوبی برای نیاز مخاطبین خود باشد. ذکر این نکته الزامی است که پس از نام هر مجله، فهرست مقالات مرتبط با فقه و مبانی اجتهاد و سپس چکیده یکی از مقالات به عنوان نمونه آورده شده است.

۱. فصلنامه علمی، پژوهشی مطالعات اسلامی، فقه اسلامی، شماره پیاپی، ۸۱/۱، سال چهارم،

پاییز و زمستان ۱۳۸۷. نشریه دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد.

فهرست مقالات

۱- بازهم سخنی در باب تخصصی شدن مجله‌های علمی کشور، ص ۱۱، دکتر

سید کاظم طباطبایی

۲- بررسی فقهی قرض اسکناس و تاثیر تورم بر آن، ص ۱۷، دکتر علی اکبر ایزدی فرد.

۳- دو جریان اخباریه و سلفیه در مواجهه با عقلانیت تشریعی، ص ۳۵، محسن جهانگیری،

دکتر حسین ناصری مقدم

۴- بازخوانی نظریه اشتراط تعدد اقرار در اثبات زنا، ص ۷۵، محمد محسنی دهکلانی، دکتر

امان الله علیمرادی

۵- جایگاه همسانی اخلاقی زوجین در تشکیل خانواده در فقه و حقوق موضوعه، ص ۹۷،

محمد مهدی زارعی، عبدالکریم عبدالحی

۶- مفهوم، اعتبار و مکانیزم تنقیح مناط، ص ۱۳۱، علی اکبر کلانتری

۷- پژوهشی درباره ملاک تفحص از عدالت مجهول الحال، ص ۱۵۹، عباس کلانتری خلیل

آباد، دکتر سید محمد تقی قبولی درافشان.

۸- وضعیت حقوقی مهریه های سنگین در نکاح دائمی، ص ۱۸۹، دکتر سید حسن وحدتی

شیری

۹- چکیده مقالات به زبان انگلیسی (Abstracts) ص ۲۰۶

چکیده مقاله وضعیت حقوقی مهریه های سنگین در نکاح دائم «دکتر سید حسن وحدتی

شیری»

امروزه در جامعه ایرانی و برخی جوامع دیگر اینچنین مرسوم شده است که برای اعتبار

بیشتر ازدواج، مهریه‌های سنگین در نظر می‌گیرند و به نظر عوام هر چقدر مهر بیشتر باشد نهاد

نکاح استحکام بیشتری می‌یابد. با صرف نظر از بار منفی این رسم و عادت از بعد اخلاقی، از نظر

حقوقی نیز تعیین مهریه های سنگین می تواند پیامدهایی را به دنبال داشته باشد. وضعیت حقوقی این نوع مهریه ها موضوع مقاله حاضر است. فرضیه تحقیق آن است که سنگین بودن مهر به خودی خود موجبی برای بطلان آن نیست. ولی اگر مهر، بالاتر از توان عرفی مرد در نظر گرفته شود به گونه ای که زن در هنگام ازدواج بداند که وی قدرت فعلی برای پرداخت آن را ندارد، دیگر حق حبس نخواهد داشت. در این پژوهش به قانونگذار توصیه شده تا به عنوان ثانوی، حداکثری را برای اجرای ماده ۱۰۸۵ ق.م. در خصوص مهر در نظر گیرد.

کلید واژه ها: مهر، ازدواج، قانون مدنی.

۲. فصلنامه تخصصی فقه و حقوق خانواده، سال سیزدهم، شماره ۹، پاییز و زمستان ۸۷.

دانشگاه امام صادق علیه السلام واحد خاوران

فهرست مقالات

- ۱- گستره کاربرد قاعده عسرو حرج در نظام حقوقی خانواده ص ۵ دکتر فائزه عظیم زاده اردبیلی، استادیار دانشگاه امام صادق علیه السلام.
- ۲- حق کودک بر هویت ص ۲۶ دکتر لیلا سادات اسدی، مدرس دانشگاه امام صادق علیه السلام.
- ۳- دگرگونی راهبردهای حقوق کیفری در مساله تعدد زوجات، ص ۴۷، دکتر امیر حمزه زینالی، عضو گروه پژوهشی رفاه اجتماعی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- ۴- نقش اشتغال زنان در توسعه و تعدد نقش ها، ص ۶۷، دکتر فهیمه ملک زاده، استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال.
- ۵- استقلال دختر در ازدواج و آراء مربوط آن، ص ۸۶، دکتر سید ابو القاسم نقیعی، استادیار مدرسه عالی شهید مطهری.
- ۶- حمایت های مالی زنان در نظام حقوق خانواده از دیدگاه اسلام، ص ۱۰۷، زهره کاظمی.

۷- نفقه والدین در فقه امامیه و قوانین موضوعه، ص ۱۲۸، عذرا خلیلی، مدرس حوزه علمیه

و دانشگاه آزاد اسلامی

۸- چکیده مقالات به زبان عربی، ص ۱۴۹، دکتر زینه عرفت پور.

۹- چکیده مقالات به زبان انگلیسی، ص ۷، ربابه پهلوان باقری.

چکیده مقاله استقلال دختر در ازدواج و آراء مربوط به آن، دکتر سید ابوالقاسم نقیعی

مساله استمرار ولایت پدر و جد پدری بر دختر باکره رشیده در امر ازدواج از مسائلی است که به علت کثرت روایات موجود از عصر ائمه علیهم السلام مورد توجه اصحاب بوده است و فقهای متقدم در کتاب های حدیثی و فقهی آن را مورد بحث قرار داده اند با تتبع تاریخی آثار مزبور در می یابیم که فقهای امامیه علی رغم اتفاق نظر بر ولایت پدر یا جد پدری بر صغیره یا باکره غیره رشیده، در استمرار ولایت پدر و جد پدری بر دختر باکره بالغه رشیده اختلاف نظر دارند. مجموع اقوال ایشان را می توان در پنج قول جمع بندی نمود. منشا اختلاف فقها، تکثر و تنوع روایات است. از میان اقوال پنج گانه، قول استقلال باکره بالغه رشیده در امر ازدواج را بسیاری از فقهای امامیه از متقدمان و متاخران اختیار نموده اند، با این حال، قانون مدنی اخذ اجازه از پدر یا جد پدری را در امر ازدواج ضروری دانسته است. به نظر می رسد روش قانونگذار در اغلب موارد بر تبعیت از قول غالب فقهای امامیه است و اخذ اجازه ولی را باید مبتنی بر حفظ مصالح دختر دانست، لذا ضروری دانستن اخذ اجازه از پدر یا جد پدری لزوماً به معنای پذیرش قول استمرار ولایت پدر یا جد پدری نیست. بلکه مصالح و ضرورت های اجتماعی قانونگذار را واداشته است تا آن را اعتبار نماید. برخی از فقیهان نیز به جهت رعایت احتیاط، تحصیل اجازه پدر یا جد پدری را مطلوب دانسته اند. با همه این اصول، شناسایی سن رشد برای ازدواج دختر با اراده مستقل خود از ناحیه قانونگذار با توجه به اغلب موارد رشد دختران امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. در مقاله حاضر، مسائل فوق و جایگاه قول استقلال باکره رشیده در امر ازدواج با استناد به فقه امامیه و حقوق ایران بررسی

می گردد.

واژگان کلیدی

ولایت، باکره، بالغه، رشیده، نکاح، فقه امامیه، حقوق ایران.

۳. فصلنامه تخصصی فقه و مبانی حقوق، سال سوم، شماره ۷، بهار ۱۳۸۶. دانشگاه آزاد

اسلامی، واحد بابل، حوزه معاونت پژوهشی.

فهرست مقالات

الف) حوزه اصول فقه

۱- نقش کاربردی فلسفه در علم اصول، دکتر اسماعیل جوادی آملی، ص ۱۱.

۲- گونه های مختلف تغییر حکم، دکتر علی اکبر ابوالحسینی، ص ۲۳

۳- عدالت صحابه در ترازوی تحقیق، دکتر عباس نیکزاد، ص ۴۱

۴- بررسی اشتراک احکام بین عالم و جاهل، آیت الله دیوسالار، ص ۵۹

ب) حوزه فقه عبادت

۵- تفسیر تحریم متعه الحج، دکتر محمد علی خیراللهی، ص ۷۵

۶- بررسی فقهی مسح در وضو، عباسعلی کیاسالاری، ص ۸۵

۷- فقه اللغة واژه صعيد در بحث تیمم، رمضانعلی نامدارپور، ص ۱۰۹

ج) حوزه فقه معاملات

۸- بیع نجاسات ذاتی و عرضی، حسن قلی پور، ص ۱۱۹

۹- بررسی تطبیقی روایات احتکار در مذاهب اسلامی، دکتر هادی عظیمی گرگانی،

ص ۱۲۹

۱۰- اعانة الظالمین، دکتر ایرانمنش، ص ۱۵۱

د) حوزه فقه جزاء

۱۱- اقرار کیفری در حقوق ایران، حسین زارع شعار، ص ۱۷۵

۱۲- سیره شناسی پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و سلم، مهدی محمدیان، ص ۱۷۳

خلاصه مقالات به عربی و انگلیسی (بخش آخر)

چکیده مقاله بیع نجاسات ذاتی و عرضی، «حسن قلی پور»

از آنجائیکه اقتصاد و بازرگانی یکی از مسائل بسیار مهم و اساسی در زندگی بشر می باشد و هر روزه جامعه انسانی با آن سر و کار دارد و همه مردم با آن مواجه هستند، لذا بر همه مردم لازم است به این کار اساسی توجه کنند تا در معاملات به حرام نیفتند. در این مقاله سعی شده است پیرامون انواع معاملات حرام از قبیل اعیان نجس، نجاسات ذاتی و نجاست عرضی، جواز بیع روغن نجس، حیوان مرده، خون و بول حیوانات، بحث و گفتگو گردد. امید است مورد توجه قرار گیرد. کلمات کلیدی: اعیان نجس، فقاع، نجاست ذاتی، نجاست عرضی.

۴. فصلنامه تخصصی فقه و حقوق، شماره ۱۶، سال چهارم، بهار ۸۷. پژوهشگاه فرهنگ و

اندیشه اسلامی.

فهرست مقالات

۱- بررسی فقهی، حقوقی تعیین نرخ سود بانکی، سید عباس موسویان

۲- اجرای حدود در زمان غیبت، احمد حاجی ده آبادی

۳- نقض حقوق فلسطینی ها در نتیجه ساخت دیوار حائل، ناصر قربان نیا

۴- نظام عدالت کیفری در انگلستان و ولز، سیاست ها و رویه، نسرين مهرا.

۵- مطالعه تطبیقی مشروعیت تحصیل دلیل از طریق ضبط صدا و تصویر، عباس تدین

۶- دگرگونی های مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی، محمود روح الامینی

۷- روابط حقوقی طرفین اعتبارات اسناد، رحمان عمروانی

چکیده مقاله بررسی فقهی، حقوقی تعیین نرخ سود بانکی، «سید عباس موسویان»

یکی از موضوعات چالشی سال های اخیر بخش پول و بانکداری کشور، موضوع تعیین نرخ سود سپرده ها و تسهیلات بانک ها و مؤسسه های اعتباری دیگر است. تعیین نرخ سود و کیفیت تصمیم گیری و نحوه ابلاغ آن، از جهات فقهی، حقوقی و اقتصادی قابل نقد و بررسی است.

در این مقاله، بعد از تبیین دیدگاه فقه اسلامی پیرامون حکم قیمت گذاری به صورت عام در همه بازارها و به صورت خاص در بانکداری بدون ربا، به این نتیجه می رسیم که اولاً، در شرایط عادی اقتصاد، کسی حق قیمت گذاری ندارد و قیمت در بازار تعیین می شود. ثانیاً، در شرایط غیر عادی مانند تبانی و احتکار، حاکم مسئولیت دارد با اتخاذ تدابیر لازم، وضعیت اقتصادی را به شرایط طبیعی برگرداند و نوبت به قیمت گذاری نمی رسد. ثالثاً، اگر صاحبان کالاها و خدمات سوء استفاده کنند و قیمتی تعیین کنند که کسی توان خرید نداشته باشد و آن قیمت به وسیله ای برای احتکار تبدیل شود، حاکم اسلامی حق قیمت گذاری دارد و قیمت تعیین شده باید متناسب با قیمت بازار باشد و موجب ضرر و زیان به فروشنده و خریدار نشود.

مطابق قانون عملیات بانکی بدون ربا، گر چه بانک مرکزی اختیار تعیین نرخ سود را دارد، ولی این اختیار در چارچوب رابطه حقوقی سپرده ها، تسهیلات و ماهیت بانک تعریف می شود. واژگان کلیدی:

قیمت گذاری، وکالت، بهره، سود بانکی، سود اسمی، سود واقعی.

۵. فصلنامه علمی پژوهشی اقتصاد اسلامی، شماره ۳۱، سال هشتم، پاییز ۱۳۸۷. انجمن اقتصاد

اسلامی ایران و پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

فهرست مقالات

۱- ترابط فقه، حقوق و اقتصاد اسلامی، مجید رضایی دوانی و محمود متوسلی.

۲- فرهنگ اعتماد ساز در اندیشه دینی و نقش آن در توسعه اقتصادی، محمد تقی نظر پور

و مصطفی منتظری مقدم.

۳- شاخص‌های اقتصادی توسعه انسانی از دیدگاه اسلام، ولی الله تقی پورفر و

محمد رضا احمدی

۴- ساختار بازار زمین در اقتصاد اسلامی، سعید فراهانی فرد

۵- نقش زکات فطره در فقر زدایی (مطالعه موردی، ایران، ۱۳۸۵-۱۳۷۰)، سیدضیاء الدین

کیاء الحسینی.

۶- بررسی نظری ثبات و کارایی بانکداری اسلامی در مقایسه با بانکداری متعارف / حسین

عیوضلو و حسین میسمی.

۷- بررسی فقهی قراردادهای پوشش ریسک دارایی‌های ارزی / غلام علی معصومی نیا و

احمد بهاروندی.

چکیده مقاله نقش زکات فطره در فقر زدایی، مطالعه موردی: ایران ۱۳۸۵-۱۳۷۰ «سید

ضیاء الدین کیاء الحسینی».

یکی از واجب‌های مالی، زکات فطره است که با تحقق شرایط عمومی تکلیف بر سرپرست خانوار در شب عید فطر واجب می‌شود. ادله دینی پرداخت آن را مورد تأکید فراوان قرار داده و عموم مسلمانان نیز اهتمام ویژه‌ای به پرداخت آن دارند. مدیریت این واجب مالی به اطلاع از مقدار آن منوط است. نوشتار حاضر می‌کوشد تا ضمن طرح بحث‌های فقهی مربوط به آن و با توجه به اطلاعات موجود، مبلغ ریالی آن در سطح خانوارهای شهری و روستایی در هر دهک در آمدی (هزینه‌ای) و همچنین در سطح ملی را برای دوره زمانی ۸۵-۱۳۷۰ برآورد کند. در مقاله با توجه به آمار دهک‌هائی که زیر خط فقر قرار دارند مبالغ زکات فطره کشور برای دو جامعه روستایی و شهری کشور در سطح خانوار و ملی محاسبه شد و سرانجام با در نظر گرفتن نتیجه‌های مربوط به شکاف فقر، مقایسه‌ای بین مبلغ زکات فطره با شکاف فقر در سطح کشور

انجام پذیرفت. نتیجه ها از آن حاکی است که در فاصله زمانی پیش گفته مبالغ زکات بالقوه برای فقر زدایی کافی نبوده و باید از ابزارهای دیگری مثل زکات مال، خمس و دیگر پرداخت ها یاری جست.

واژگان کلیدی: خط فقر، شکاف فقر، زکات فطره، متوسط زکات فطره هر خانوار، زکات فطرت کل کشور.